МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Методичні вказівки до вивчення освітньої компоненти
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А5 «Професійна освіта»

Київ 2025

УДК 378
П24

Укладач М. В. Руденко, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент Г. Л. Корчова, кандидат педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск К. І. Почка, доктор технічних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти, протокол № 17 від 28 травня 2025 року.

В авторській редакції.

Педагогіка вищої школи: методичні вказівки до вивчення освітньої компоненти для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А5 «Професійна освіта» / уклад. М.В. Руденко. – Київ: ЦП «Компринт», 2025. – 64 с.

Розглянуто рекомендації щодо підготовки до практичних занять та організації самостійної підготовки здобувачів вищої освіти, а також вимоги до підготовки і оформлення індивідуальних робіт (рефератів).

Призначено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А5 «Професійна освіта» Київського національного університету будівництва і архітектури.

© КНУБА, 2025

ЗМІСТ

Загальні положення ……... 4
Методичні вказівки і рекомендації щодо підготовки і проведення практичних занять ……..... 6
Вказівки до самостійної роботи здобувачів освіти при підготовці до практичних занять ……. 9
Організація та методика проведення практичних занять …….. 10
Тематика і проблематика практичних занять з освітньої компоненти «Педагогіка вищої школи» ……. 12
Підготовка і захист індивідуальних робіт ……... 43
Політика щодо академічної доброчесності ……. 43
Методичні рекомендації щодо виконання індивідуальних робіт (реферату) ……. 44
Вимоги до змісту реферату ……... 44
Вибір теми і складання плану реферату …….. 44
Оформлення роботи ……... 48
Приклади бібліографічного опису та оформлення посилань, запису джерел у списку використаної літератури ……. 51
Тематика рефератів ……... 53
Список використаних та рекомендованих джерел ……. 56
Інформаційні ресурси віддаленого доступу …… 62
Додаток ……... 63

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Освітня компонента «Педагогіка вищої школи» є базовою для формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А5 «Професійна освіта» необхідного рівня педагогічної культури та ефективного використання ними в професійній діяльності сучасних методів та інноваційних дидактичних технологій в умовах освітнього процесу закладів вищої освіти (далі ЗВО), закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О) і загальноосвітніх шкіл. Засвоєння змісту освітньої компоненти дозволить майбутнім магістрам ефективно організовувати та управляти освітнім процесом в закладах освіти, а також, усвідомлюючи суспільну цінність і значення професії інженера-педагога, набувати необхідний рівень педагогічної майстерності.

Під час викладання освітньої компоненти застосовуються такі види навчальної роботи: лекції, практичні заняття, індивідуальні завдання, консультації, екзамен, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти. Індивідуальна робота включає в себе підготовку та захист реферату. Вивчається освітня компонента протягом 1-го семестру.

Предметом освітньої компоненти є освітній процес в ЗП(ПТ)О) та ЗВО.

В основу змісту даних рекомендацій покладено такі нормативні документи: Закон України «Про освіту» [9], Закон України «Про вищу освіту» [8], Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» [10], Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки [50].

Науково-теоретичну основу вивчення освітньої компоненти складають закономірності, принципи, категорії загальної педагогіки, вікової педагогіки, психології вищої школи, основи гендерної та інклюзивної педагогіки, методики професійного навчання, соціології, філософії освіти, педагогічної психології.

Методичні вказівки покликані допомогти здобувачам освітнього рівня магістр ефективно організувати свою самостійну роботу в ході підготовки до практичних занять, а також якісно і вчасно підготувати індивідуальне завдання (у вигляді реферату або тез наукових

(науково-практичних конференцій)) з освітньої компоненти «Педагогіка вищої школи».

Основною **метою** вивчення освітньої компоненти “Педагогіка вищої школи” є формування у майбутніх магістрів достатнього рівня педагогічної культури, набуття вмінь ефективного використання ними сучасних педагогічних технологій, успішне використання знань і навичок з організаційної структури, форм, методів і засобів навчання на підґрунті чіткого розуміння закономірностей розвитку, виховання і навчання кваліфікованого фахівця в умовах освітнього процесу закладів освіти.

Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу освітньої компоненти: https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1134

Завдання освітньої компоненти полягає у наданні здобувачам освітнього рівня магістр системи теоретичних та методичних педагогічних знань; формуванню їх педагогічної компетентності; виробленні практичних вмінь та навичок використання у майбутній професійній діяльності інноваційних освітніх технологій; формуванні компетентностей, пов’язаних з їх майбутнім професійним саморозвитком.

Компетентності здобувачів освітньої програми,
що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв’язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і проблеми у професійній освіті
Загальні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК 3	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
ЗК 5	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
ЗК 6	Знатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК 7	Здатність до міжособистісної взаємодії

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК 1	Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру і проблем професійної освіти
СК 2	Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні і реалізації освітнього процесу в професійній освіті
СК 4	Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання
СК 5	Здатність розробляти і реалізовувати проекти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення
СК 7	Навички консультування у сфері професійної освіти

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН 1	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти
РН 3	Ефективно формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію і доносити зрозуміло і недвозначно свої думки та аргументи до фахівців та широкого загалу, вести професійну дискусію
РН 7	Створювати освітнє середовище професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти і забезпечує досягнення визначених результатів навчання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Стаття 50 п. 2 Закону України Про вищу освіту передбачає для ЗВО такий вид навчальних занять як практичні заняття. Практичне заняття (далі П. з.) – (від лат. *prakticos – діяльний*) – вид навчального заняття, в ході якого науково-педагогічний працівник організує

розгляд із здобувачами освіти окремих теоретичних положень освітньої компоненти та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними відповідно сформульованих завдань.

Мета П.з. полягає у поглибленому вивченні освітньої компоненти, деталізації отриманих знань, виробленні навичок професійної діяльності у розвитку інтелектуальних здібностей та мислення, навичок розумової праці здобувачів вищої освіти.

П. з. можуть існувати у виді спеціальних, технічних і ряду інших. Особливе та надзвичайно важливе місце серед них посідають спеціальні заняття, які безпосередньо формують, розвивають і вдосконалюють майстерність. У ЗВО та ЗП(ПТ)О можна успішно організовувати П. з. із застосуванням методів рольових ігор, мозкових штурмів, Веб-квестів, педагогічних, виробничих, педагогічно-виробничих та навчальних практик, тренувань. Досягнення навчально-виховної мети П.з. передбачає глибоку, всебічну і різноманітну підготовку усіх здобувачів вищої освіти та вимагають від них вмотивованої навчально-пізнавальної діяльності та значних емоційно-вольових зусиль.

П. з. проводяться в навчальних кабінетах, лабораторіях, комп'ютерних класах, які обладнані необхідними технічними засобами навчання, комп'ютерною технікою, на зразках техніки. За необхідності П. з. можуть проводились в дистанційній та змішаній формах.

Більш якісному проведенню практичних занять сприяє методично правильно проведений *інструктаж* – короткі, лаконічні та чіткі вказівки щодо виконання тих чи інших дій. Інструктаж, як правило, передує проведенню різних вправ, практичних робіт (в тому числі на виробничому та навчальному обладнаннях та тренажерах) і характеризується дуже стислою формою викладання вказівок про місце, час і послідовність виконання певних практичних дій, дотримання заходів безпеки.

Інструктаж є важливою складовою частиною забезпечення високого рівня проведення заняття. Тому він вимагає відповідної змістовної та методичної підготовленості. Для якісного проведення інструктажу, виходячи з передового педагогічного досвіду, можна запропонувати *такий алгоритм дій:*

– чітке формулювання теми, мети та послідовності інструктажу;

– визначення правил, методів, прийомів, способів та засобів проведення конкретного заняття, усебічне обґрунтування методики його організації;

– визначення критеріїв оцінювання відповідних знань, навичок та умінь;

– докладне пояснення запланованих навчальних дій, які будуть виконувати здобувачі освіти;

– визначення найбільш ефективних і оптимальних способів та прийомів реалізації навчальних дій і завдань (бажано демонструвати їх певними дидактичними прийомами та засобами ілюстрації та демонстрації);

– ознайомлення здобувачів вищої освіти з типовими ситуаціями та предметами, які будуть використовуватися під час занять;

– перевірка правильного розуміння мети, сутності й ролі заняття, моделей та методів їх реалізації;

– уточнення питань, які можуть викликати певні труднощі під час проведення П.з.;

– перевірка глибини сприйняття і способів виконання основних елементів дій здобувачами освіти, зазначення причин і характеру помилок, які найчастіше мають місце під час проведення цього заняття, та способів їх уникнення;

– доведення до свідомості здобувачів освіти заходів безпеки, яких вони повинні дотримуватися під час заняття;

– надання допомоги здобувачам освіти у виборі необхідної (обов'язкової) та додаткової літератури, наочних матеріалів, матеріально-технічної бази та способів її використання;

– зазначення місця, змісту, методу та форми самостійної праці над проблемами запланованого заняття.

П. з. включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок тих, хто навчається, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку і оцінювання.

Під час проведення П. з. навчальна група за необхідності може ділитися на підгрупи.

ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Робоча програма освітньої компоненти «Педагогіка вищої школи» крім навчальних занять передбачає обов'язкову самостійну роботу (С.р.) для здобувачів вищої освіти, яка має на меті поглиблення, розширення та систематизацію вже здобутих знань, формування і розвиток творчих навичок і вмінь роботи з навчально-методичними матеріалами, науковою літературою тощо.

У процесі С.р. здобувачі освіти мають формувати та розвивати такі навички та уміння:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з каталогами бібліотеки КНУБА, бібліотекою навчально-методичного кабінету кафедри професійної освіти;
- роботи з навчальною, спеціальною, навчально-методичною, науковою та науково-популярною, довідковою літературою;
- конспектування літературних джерел;
- опрацьовування статистичної інформації.

Кожен здобувач освіти для забезпечення ефективності своєї навчально-пізнавальної діяльності має раціонально її організовувати. У зв’язку з цим важливим є правильне складання плану своєї навчальної діяльності. Необхідно, щоб цей план був реальним, оптимальним, послідовним і системним для того, щоб його реалізація дала позитивні результати.

Здобувач освіти для ефективної підготовки до П. з. та забезпечення успішності С.р. значну частину часу має приділяти роботі з фондом бібліотеки. У зв'язку з цим, йому необхідно особливу увагу звертати на культуру роботи з каталогами (алфавітним і тематичним), навчитися швидко знаходити в них необхідну літературу. Суттєвою допомогою здобувачеві освітнього рівня магістр може бути його власний тематичний каталог з проблем педагогіки вищої школи, що суттєво впорядковує, систематизує, сприяє економії часу та сприяє ефективній навчальній діяльності. В цей каталог, як правило, входять монографії, підручники, навчальні та навчально-методичні посібники, методичні вказівки, брошури, наукові статті, тези конференцій.

Відібрана для самостійного опрацювання психолого-педагогічна література може бути різною як за обсягом наукових відомостей, так і за характером їхнього викладу.

Процес опрацювання літератури має відбуватися прискіпливо, вдумливо, до незрозумілих проблемних питань слід обов'язково повертатися, наводити довідки, щоб усвідомити суть думки автора. Нові наукові терміни та поняття слід відразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями, вікіпедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою слід робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на окремих аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців.

Конспект є викладом суті опрацьованого наукового і навчального матеріалів, тому він має бум стислим, змістовним і має на меті сприяти кращому засвоєнню навчального матеріалу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

В ході відпрацювання навчальних проблем на П.з. здобувачі освіти презентують заздалегідь підготовлені міні-реферати, виступи, повідомлення, які мають за часом презентації не перевищувати 10 хв. Решта здобувачів виступають в ролі опонентів (можуть наводити контраргументи, доповнення, уточнення у вигляді також виступів (до 2 хв)).

Мета таких виступів полягає:

– в одержанні здобувачами вищої освіти додаткової інформації з наукової проблеми, що обговорюється;

– у відпрацюванні навичок підготовки та презентації доповіді (з урахуванням її композиційних складових, регламенту, специфіки готовності аудиторії сприймати інформацію);

– у вдосконаленні навичок публічного виступу (вміння доповідача триматися перед аудиторією: самоконтроль доповідача (поза, жести, міміка, темп, інтонація, висота та тембр голосу), контроль уваги слухачів, грамотність виступу);

– у набутті умінь доповідачів аргументовано відповідати на питання та управляти дискусією.

Виконання цього завдання *оцінюється* двома оцінками:

– за роботу з літературою, зміст та композицію повідомлення (презентацію);

– за успішне публічне повідомлення (тобто відповідність регламенту, рівень володіння матеріалом, уміння налагоджувати контакт з аудиторією тощо).

Після виступів і доповнень керівник заняття (з навчальною метою ним може бути призначений здобувач вищої освіти) робить попередній підсумок і визначає актуальну проблему (або ряд проблем) та проводить за нею дискусію (обговорення розраховано на час 10-15 хв). Для ефективного проведення дискусії керівник заняття робить розподіл слухачів навчальної групи на підгрупи (варіанти розподілу - довільні). Методами "мозкового штурму", "аналізу конкретної ситуації (квазі-ситуації)", "рольової гри", освітні"Веб-квести", "ділової гри" [19-21, 41-43] тощо здобувачі вищої освіти у підгрупах обговорюють навчальну проблему і після відведеного часу презентують свою думку (результат) усій навчальній групі. Дискусія по проблемі обов'язково підсумовується керівником заняття та (або) групою призначених експертів.

Мета роботи в підгрупах полягає в набутті здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А5 «Професійна освіта» вмінь і навичок у проведення дискусій, а саме:

– підготувати та запропонувати актуальну та цікаву проблему для обговорення у галузі вищої освіти та запропонувати можливі гіпотези та методи її розв'язання;

– організовувати і управляти роботою в колективі щодо обговорення актуальних проблем у вищій освіті;

– дотримуватися правил і норм ведення дискусій та вміння підбивати її підсумки.

Виконання цього завдання *оцінюється* двома оцінками:

– за вміння знайти та презентувати проблему, запропонувати варіанти її вирішення;

– за вміння організації та підведення підсумків дискусії.

ТЕМАТИКА І ПРОБЛЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ.

Практичне заняття 1. Педагогіка вищої школи як наукова галузь та освітня компонента.

Навчальні питання (проблеми):

1. Аналіз системи педагогічних наук. Логіка і методи педагогічних досліджень.
2. Визначення основних педагогічних категорій педагогіки вищої школи.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з освітньої компоненти.
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію).
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти публічно виступати перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу).
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки?
2. Особливості сучасних методів педагогічних досліджень в умовах сучасних викликів для України.
3. Сучасні педагогічні ідеї та теорії та їх вплив на розвиток педагогіки вищої школи.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Мета, завдання, функції педагогіки вищої школи. Зв’язки педагогіки вищої школи з іншими науками.

Логіка педагогічного дослідження. Класифікація методів педагогічного дослідження: вивчення інформаційних джерел, аналіз педагогічного досвіду.

Теоретичні методи дослідження: індукція та дедукція, аналіз (морфологічний структурний функціональний генетичний) і синтез, порівняння, класифікація, абстрагування та конкретизація, моделювання, уявний експеримент.

Емпіричні методи дослідження: аналіз змісту педагогічної документації та результатів діяльності, педагогічне спостереження, опитування, педагогічній експеримент.

Категорійно-понятєвий апарат педагогіки вищої школи. Методологічні категорії (педагогічна теорія, педагогічна концепція, педагогічна ідея, педагогічна закономірність, педагогічний принцип).

Процесуальні категорії (виховання, навчання, освіта, розвиток, формування особистості; навчально-виховний процес).

Суттєві категорії (мета, завдання і зміст виховання, професіограма спеціаліста (вчителя), діяльність (викладача і студента), диференційований та індивідуальний підходи, прогнозування наслідків педагогічного впливу, планування навчальної роботи, форми і методи й засоби виховання і навчання, педагогічні технології навчання і виховання, управління навчально-виховним процесом, самостійна робота студентів, науково-дослідна діяльність студентів, гуманізація і гуманітаризація вищого навчального закладу).

Структура педагогіки вищої школи: загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика, теорія управління (менеджмент).

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Визначити об'єкт, предмет мету, та завдання педагогіки вищої школи.
2. Розкрити функції педагогіки вищої школи.
3. Охарактеризувати основні категорії педагогіки вищої школи.
4. Охарактеризувати структуру педагогіки вищої освіти.

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про професію викладача вищої школи». (*Презентація*).

Завдання 3. Скласти діаграму Ісікави *(відома як діаграма «риб'ячої кістки» (від анг. fishbone diagram) або «причинно-наслідкова» (від англ. cause and effect diagram) або відома як діаграма «аналізу кореневих причин»)* «Основні категорії педагогіки вищої школи».

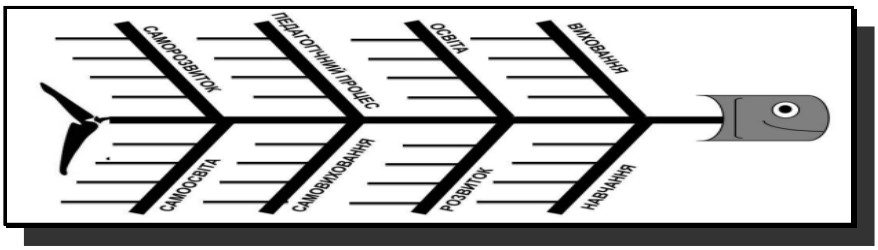

Завдання 4. Заповніть таблицю, окресливши спільне та відмінне в поняттях «виховання», «навчання», «освіта».

Поняття педагогіки	**Спільне**	**Відмінне**
Виховання		
Навчання		
Освіта		

Завдання 5. На основі вивчення джерел проаналізуйте процес становлення та розвиток педагогіки вищої школи в Україні. (*Заповніть таблицю*).

Етапи становлення	**Головні досягнення, які набули розвитку**	**Основні історичні постаті, що сприяли розвитку**
Часи Київської Русі		
В складі Російської імперії		
В складі СРСР		
З 1991 року по сьогодення		

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з проблематики практичного заняття. (Презентація).

Завдання 7. Фридрих Адольф Вільгельм Дистервег (1790-1866) наголошував, що поганий вчитель подає істину, хороший вчить її знаходити.... У чому, на Вашу думку, полягає сенс його промови? (Повідомлення).

Завдання 8. Оцініть вплив зв'язків педагогіки вищої школи з іншими науками для сучасного етапу її розвитку. (Доповідь)

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту може бути власна, але обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*)

Літературні джерела до ПЗ-1 [8, 9, 20-22, 31, 32, 43, 50, 53].

Практичне заняття 2. Актуальні проблеми педагогіки вищої школи.

Навчальні питання (проблеми):

1. Загально цивілізаційні тенденції які впливають на розвиток вищої освіти.
2. Реформування вищої освіти в Україні із врахуванням принципів Болонського процесу.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з курсу;
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію);
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу);
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Основні напрямки реформування національної освіти в Україні.
2. Інформатизація вищої освіти та штучний інтелект як фактори впливу на якість освіти.
3. Конкуренція на глобальному ринку освітніх послуг.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Інформатизація вищої. Комерціалізація вищої освіти. Маркетинг вищої освіти. Інтернаціоналізація вищої освіти. «Масовізація» освіти у країнах Сходу.

Основні тенденції оновлення світового освітнього простору. Особливості оновлення вищої освіти України. Концепція „Освіта впродовж всього життя". Концепція оновлення підготовки майбутніх учителів для П(ПТ)ЗО на основі застосування інноваційних технологій. Триступеневий рівень вищої освіти: молодший бакалавр – бакалавр – магістр – PhD. E-Learning – електронне навчання. LLL – Life long learning (навчання протягом життя). LWD – Life wide learning (навчання на широті життя. LDL - навчанням на глибину життя (Life deep learning).

Індивідуалізація навчання. Відкриті університети. Ігрофікація (гейміфікація) навчального простору. «ПАДАгогічне колесо» Алана Керрінгтона. «Перегорнуте навчання». Змішане навчання. МООС (massive open online courses) – масові відкриті онлайн курси.

Завдання для самостійної роботи студентів

1. Які ви знаєте чинники, що впливають на розвиток вищої освіти у світі?
2. Дайте визначення наступним поняттям: освітній рівень, напрям підготовки, спеціальність, спеціалізація спеціальності, кваліфікація.
3. Розкрийте склад і взаємозв'язок освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів в Україні.
4. Які типи ЗВО існують в Україні? Чим вони відрізняються?
5. Сутність концепцій «випереджальної освіти для стійкого розвитку» та «освіта впродовж всього життя». Проаналізуйте сучасні світові інновації в системі вищої освіти.
6. Обґрунтуйте основні напрямки реформування вищої освіти.

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми практичного заняття. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Визначте основний контекст думки В.Г. Кременя стосовно необхідності розв'язання низки важливих, визначальних

завдань у вищій освіті, а саме: *забезпечення високої функціональності людини в умовах інформаційного буму (Презентація).*

Завдання 3. Визначте основний контекст думки В.Г. Кременя *стосовно* необхідності розв'язання низки важливих, визначальних завдань у вищій освіті, а саме: *підготувати людину до того, щоб у своїй діяльності вона усвідомлювала відповідальність за можливість жити в умовах глобалізованого світу (Презентація).*

Завдання 4. Зробити аналіз змісту фахової статті у якій розглядаються питання перспектив розвитку вищої освіти та технологій ШІ (в тому числі іншомовної) (Презентація).

Завдання 5. Тренування уміння виступати. Підготувати міні-виступ (до 3 хвилин) за темою навчального заняття (власний вибір).

Завдання 6. Останніми роками в світі та в Україні набуває поширення таке явища як «освітній туризм». Яка Ваша думка стосовно позитивних та негативних аспектів поширення цього явища для Україні? (Презентація).

Завдання 7. В чому на Вашу думку полягає основна ідея гендерного підходу у вищій освіті? Оберіть із запропонованих варіантів правильну відповідь.

№	Варіанти відповіді
1.	орієнтація на потреби ринку, на конкретний результат наукової й освітньої діяльності
2.	пошук балансу між традиційним та інноваційним, вітчизняним та міжнародним досвідом в освіті
3.	в урахуванні специфіки впливу на розвиток хлопців і дівчат усіх факторів освітнього процесу
4.	підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку освітніх послуг

Завдання 8. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (Словник)

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття. Захист проєкту зробити у вигляді доповіді. (*Презентація*) Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Літературні джерела до ПЗ-2 [8, 9, 20-22, 31, 32, 43, 50, 67].

Практичне заняття 3. Характеристика загальнонаукових та специфічних закономірностей освітнього процесу, а також властивих йому суперечностей. Форми організації навчального процесу у ЗВО.

Навчальні питання (проблеми):

1. Психологічні та психофізіологічні аспекти ефективності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти в умовах освітнього процесу.
2. Класифікація та характеристика методів та форм організації навчального процесу у ЗВО.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з курсу;
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію);
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу);
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Загальні умови побудови та організації педагогічного процесу ЗВО.
2. Характеристика сучасних підходів щодо організації ефективного освітнього процесу в системі вищої освіти України.
3. Погляди сучасних вчених-педагогів щодо умов організації результативного дидактичного процесу в умовах дистанційної форми навчання.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Педагогічна закономірність як об'єктивно повторювана послідовність педагогічних явищ. Наукові підходи щодо класифікації педагогічних закономірностей.

Змістовно-процесуальні закономірності. Гносеологічні закономірності. Психологічні закономірності. Соціологічні закономірності. Організаційні закономірності. Кібернетичні закономірності.

Форми організації навчального процесу у ЗВО. Навчальні заняття. Самостійна робота. Практична підготовка. Контрольні заходи.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Дати характеристику основним закономірностям. педагогічного процесу?
2. Розкрити особливості застосування гносеологічних закономірностей педагогічної діяльності в умовах П(ПТ)ЗО.
3. Розкрити особливості застосування організаційних закономірностей педагогічної діяльності в умовах П(ПТ)ЗО.
4. Розкрити особливості застосування змістовно-процесуальних закономірностей педагогічної діяльності в умовах П(ПТ)ЗО.
5. Розкрити особливості застосування кібернетичних закономірностей педагогічної діяльності в умовах П(ПТ)ЗО.
6. Розкрити особливості організації різних форм навчального процесу у ЗВО.

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Зробити аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи (в тому числі іншомовної) за темою практичного заняття (*Презентація*).

Завдання 3. Встановіть зміст понять, які подано в таблиці. (*Заповніть таблицю*).

Поняття	**Автор та його праця, зміст поняття**
Форма організації навчання	
Організаційна форми навчання	
Форма навчальної роботи	
Форма навчання	
Форма навчального заняття	

Завдання 4. Зробіть коментарій стосовно вислову Ральфа Волдо Емерсона *«Те, чого ми навчалися в школах і університетах, – не освіта, а тільки спосіб отримати освіту»*. Які на Вашу думку основні ідеї стосовно мети та завдань освіти мав на увазі Емерсон?

Завдання 5. Скористайтеся рекомендованою літературою та класифікуйте форми організації навчання у закладі вищої освіти. *(Заповнити таблицю)*.

За кількістю здобувачів освіти	**За місцем навчання**	**За часом навчання**	**За дидактичною метою**	**За тривалістю навчання**	**За провідним засобом навчання**
…	…	…	…	…	…

Завдання 6. Визначте зміст функцій форм навчання. (*Заповніть таблицю*).

Функції форм навчання	**Характеристика функції**
Освітня	
Виховна	
Організаційна	
Психологічна	
Розвивальна	
Інтеграційно-диференційована	
Комплексна	
Координуюча	
Систематизуюча	
Структуруюча	
Стимулююча	

Завдання 7. У пошуках шляхів найбільш ефективного використання структури навчальних занять різних типів особливе значення набуває форма організації навчальної діяльності здобувачів освіти. В педагогічній літературі та освітній практиці поширені такі форми – фронтальна, групова, індивідуальна. Перша передбачає спільні дії здобувачів освіти під керівництвом педагога; друга – самостійну роботу кожного здобувача освіти; групова – здобувачі освіти працюють в групах або парами. Розгляньте характерні особливості означених форм. *(Заповнити таблицю)*.

Організація навчальної діяльності здобувачів освіти на занятті	Характеристика форми
Фронтальна форма організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	
Групова форма організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	
Індивідуальна форма організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	

Завдання 8. Інформатизація суспільства сприяє розвитку нових форм організації навчального процесу, які значно розширюють освітні можливості здобувачів вищої освіти. Розгляньте характерні особливості означених форм. *(Заповнити таблицю)*

Нові форми організації навчання	Характеристика форми
Електронна	
Дистанційна	
Мережева	
Віртуальна	
Мультимедійна	
Мобільна	
Змішана	

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття. Захист проєкту зробити у вигляді доповіді. (*Презентація*). Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Тема проєкту може бути власна або обрана із запропонованого переліку:

1. Особливості трактування поняття «форми навчання».
2. Зв’язок між формами організації навчального процесу і методами навчання.
3. Форма організації навчання як вираження узгодженої діяльності педагога та здобувачів освіти.
4. Форма навчання як змістово насичена і методично оснащена система пізнавального і виховного спілкування та взаємодії.
5. Форми навчання за кількістю здобувачів освіти, що беруть участь в процесі навчання (колективні, групові та індивідуальні форми).

6. Форми навчання за місцем організації навчання (у закладі освіти та поза закладом освіти).

7. Форми навчання за тривалістю навчальних занять (аудиторні і позааудиторні заходи).

8. Організаційні форми навчання за загальними цілями.

9. Форма навчання як зовнішня складова, яка орієнтована на особливості передачі навчального матеріалу здобувачам освіти (семінар, лекція, практичне заняття, лабораторне заняття тощо).

10. Форма навчання як внутрішня складова з погляду панівної мети навчання (вступне заняття, практичне заняття, комбінована форма організації заняття).

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (Словник).

Літературні джерела до ПЗ-3 [8, 9, 20-22, 31, 32, 34, 43, 50, 54].

Практичне заняття 4. Особливості професійної діяльності науково-педагогічного працівника в освітньому процесі вищої школи.

Навчальні питання (проблеми):

1. Функції і типові завдання інженерно-педагогічної діяльності.
2. Педагогічна майстерність інженера-педагога П(ПТ)ЗО в умовах сучасних викликів.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з курсу освітньої компоненти.
2. Удосконалення навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію).
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу).
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір.

1. Сучасні вимоги до професії вчителя Інформатики П(ПТ)ЗО.
2. Класифікація і характеристика складових педагогічної культури викладача П(ПТ)ЗО.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Інженерно-педагогічна діяльність. Сутність та функції інженерно-педагогічної діяльності. Складові педагогічної культури. Компетенція і компетентність. Інформаційна компетенція і компетентність. Функції і типові завдання інженерно-педагогічної діяльності. Рівні результативності інженера-педагога.

Педагогічна майстерність інженера-педагога. Гуманістична спрямованість. Професійна компетентність інженера-педагога. Здібності інженера-педагога до педагогічної діяльності: комунікативні, перцептивні, динамізм особистості, емоційна стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність. Педагогічна техніка інженера-педагога.

Запитання для самоконтролю.

1. Дати характеристику провідним здібностям педагога П(ПТ)ЗО.
2. Рівні педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника ЗВО.
3. Сутність основних етапів професійно-педагогічного спілкування педагога.
4. Розкрити сутність показників педагогічного такту педагога П(ПТ)ЗО.
5. Сутність та особливості невербальної поведінки в педагогічному спілкуванні.
6. Характеристика рівнів педагогічної майстерності сучасного інженера-педагога П(ПТ)ЗО.

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про професію інженера-педагога у П(ПТ)ЗО». (*Презентація*).

Завдання 3. Вкажіть часові інтервали кожної фази динаміки лекції з точки зору психофізіології та психології праці.

Початкова фаза	**Оптимальної активності**	**Фаза зусиль**	**Фаза стомлення**
..... хв	..... хв	..... хв	..... хв

Завдання 4. Заповніть таблицю, окресливши спільне та відмінне в поняттях «навчання», «викладання», «учення».

Поняття педагогіки	**Спільне**	**Відмінне**
Навчання		
Викладання		
Учення		

Завдання 5. Характеризуйте ролі, в яких виступає науково-педагогічний працівник, який готується і проводить лекцію. (*Заповніть таблицю*).

Роль	**Стисла характеристика (не більше 5 речень)**
Лектор	.....
Науковець	.....
Педагог	.....
Психолог	.....

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи за темою практичного заняття. (Презентація)

Завдання 7. Менделєєв Д.І. (1834-1907) наголошував, що лекція, що перевантажена фактами нагадує багаття, яке вщент завалене дровами і починає гаснути .... *У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення)*

Завдання 8. Лінійна (ступенева) композиція побудови лекції передбачає послідовний виклад матеріалу, коли лектор крок за кроком послідовно викладає навчальні питання. Така композиція може реалізовуватися двома шляхами: за хронологічним викладом: за просторовим викладом. В чому полягає сутність і відмінність цих 2-х шляхів?

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*).

Літературні джерела до ПЗ-4 [1, 2, 6, 8, 9, 20-22, 31, 33, 43, 50].

Практичне заняття 5. Особливості застосування методів навчання в умовах дистанційної форми навчання в ЗВО.

Навчальне питання (проблема):

1. Педагогічний процес в умовах дистанційного навчання.
2. Засоби та інструментарій дистанційного навчання.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з освітньої компоненти.
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію).
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги здобувачів освіти, грамотність виступу).
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір.

1. Актуальні проблеми і виклики, які перешкоджають впровадженню сучасний інноваційних освітніх технологій у сферу вищої освіти.
2. Вагомі зрушення у сфері освітніх технологій для продуктивного розвитку різних секторів вищої освіти.
3. Основні характеристики та особливості підготовки онлайн-лекції.

4. Лекційні презентації та вимоги до них.

5. Дотримання в умовах дистанційного навчання принципів академічної доброчесності.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Віртуальні класи, штучний інтелект, методи навчання: (пояснювальні, частково-пошукові, дослідницькі, репродуктивні, проблемні), піраміда навчання, асинхронне та синхронне навчання, онлайн-лекції, навчальні презентації, інтелектуальні пошукові системи (Hakia, Powerset, True Knowledge і WolframAlpha), StrikePlagiarism.com (ТОВ «Плагіат»), Unicheck.com (ТОВ «Антиплагіат»), Anti-Plagiarism (Хмельницький національний університет).

Запитання для самоконтролю.

1. Визначте основні функції лекції як виду навчального заняття.
2. Наведіть основні характеристики та особливості підготовки онлайн-лекції.
3. Якими, на Вашу думку, є найбільш важливі принципи побудови онлайн-лекції.
4. Онлайн-лекції можуть створюватися з використанням низки комп'ютерних технічних прийомів. Сформулюйте основні з них.
5. Визначте алгоритм проведення лекційного заняття.
6. Які етапи характеризують педагогічне спілкування?
7. Які, на Вашу думку, є найбільш продуктивними стилі педагогічної взаємодії.
8. Наведіть класифікацію та зробіть характеристику різновидів лекційних занять.
9. Які основні форми онлайн-комунікації, з Вашої точки зору, є найбільш продуктивними?
10. Зробіть аналіз результатів моніторингу використання веб-ресурсів для дистанційного навчання Вами, викладачами кафедри та здобувачами вищої освіти вашої навчальної групи (курсу).
11. Як, на Вашу думку, слід ефективно використати інформаційні пошукові системи в навчальному процесі ЗВО?

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*)

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про професію інженера-педагога у П(ПТ)ЗО». (*Презентація*)

Завдання 3. Учений Безпалько В.П. визначив 8 так званих моно-дидактичних систем в залежності від узгодженості алгоритмів двох процесів: учення та викладання. Заповніть таблицю, вказуючи необхідні алгоритми:

1) Види управлінь алгоритмами: розімкнуте, замкнуте.
2) Види інформаційних процесів: розсіяний, спрямований.
3) Засоби управління інформаційними процесами: ручне, автоматичне.

Моно-дидактична система	**Види управлінь алгоритмами**	**Види інформаційних процесів**	**Засоби управління інформаційними процесами**
Класична (традиційна)	**розімкнуте**	**розсіяний**	**ручне**
Аудіовізуальні засоби в групі	**.....**	**.....**	**.....**
Консультант	**.....**	**.....**	**.....**
Підручник, аудіовізуальні засоби, ТЗН	**.....**	**.....**	**.....**
Мала група (7 ±2 чол.)	**.....**	**.....**	**.....**
Автоматизований клас	**.....**	**.....**	**.....**
Репетитор	**.....**	**.....**	**.....**
Адаптивне програмне управління	.....	.....	.....

Завдання 4. Дидактична система за Беспалько В.П. включає 1) дидактичне завдання та 2) технологію навчання. Які із запропонованих компонентів складають зміст дидактичного завдання та технології навчання, а саме 1.здобувачі освіти; 2.цілі навчання;

3.зміст навчання; 4.дидактичні процеси (види занять, методи навчання; 5.НПП, ТЗН, тренажери-симулятори тощо); 6.організаційні форми.

Підсистемні компоненти	**Компоненти**
Дидактичне завдання	
Технологія навчання	

Завдання 5. Характеризуйте види дидактичних систем в залежності від ролі і місця процесу викладання та учення (*Заповніть таблицю*)

Дидактична система	**Сутність дидактичної системи**
Традиційна	.....
Педоцентрична	.....
Сучасні	.....

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи за темою практичного заняття. (Презентація)

Завдання 7. Безпалько В.П. (1930 р.н.) наголошував, що будь-яка діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво засновано на інтуїції, технологія – на науці. З мистецтва усе починається, технологією закінчується, що б потім усе почалося з початку .... *У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення)*

Завдання 8. Охарактеризуйте теорії проектного навчання (методу проектів) та поетапного формування розумових дій? В чому полягає сутність і відмінність цих 2-х теорій?

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*)

Літературні джерела до ПЗ-5 [8, 9, 15, 18, 19, 35, 36, 50, 56, 58, 62].

Практичне заняття 6. Проблеми сучасної педагогіки вищої школи.

Навчальне питання (проблема):

1. Основні завдання вищої освіті в умовах сучасний глобалізаційних викликів.
2. Загально цивілізаційні тенденції, які впливають на розвиток вищої освіти.
3. Залежність між ефективною діяльністю викладачів та рівнем їх цифрової компетентності, спроможністю використовувати новітні досягнення інформатики, педагогіки, психології, управління та інших галузей наук.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з курсу;
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію);
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу);
4. Удосконалення умінь здобувачів вищої освіти вести дискусійну бесіду.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір здобувачів освіти*:*

1. Ключові тенденції, які пришвидшують впровадження освітніх технологій у сучасні сектори вищої освіти.
2. Інформатизація вищої освіти, що прирівнюється до новітньої революції в методиці викладання.
3. Комерціалізація вищої освіти. Державний підхід до освіти як до одного з секторів реальної економіки.
4. Маркетинг вищої освіти як один із основних напрямів діяльності ЗВО.

5. Вплив ШІ на місце і роль викладача у студентоцентрованому освітньому просторі.

6. Трансформація кліпового мислення сучасних здобувачів освіти засобами інформаційних технологій.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

«Інформаційний бум» як явище сучасного інформаційного простору, глобалізація вищої освіти, освітній туризм, масовізація освіти, комерціалізація вищої освіти, маркетинг вищої освіти, інформатизація вищої освіти, феномен «кліпового» мислення в навчальному процесі, ШІ (штучний інтелект).

Запитання для самоконтролю.

1. Визначить і дайте характеристику загально цивілізаційним тенденціям, які впливають на розвиток вищої освіти в світі та Україні.
2. Розкрийте сутність понять «комерціалізація вищої освіти» та «маркетинг вищої освіти».
3. Окресліть основні проблеми та виклики розвитку вищої освіти в Україні у ракурсі світових тенденцій та новацій.
4. В чому полягає феномен «кліпового» мислення здобувачів освіти та як це реалізовано у сучасних методиках викладання?
5. Окресліть можливі шляхи застосування ШІ в системі вищої освіти.

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*)

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про основні принципи вищої освіти з урахуванням ШІ ». (*Презентація*)

Завдання 3. Голова комісії ЮНЕСКО з питань освіти Жак Делор сформулював завдання освіти у XXI столітті таким чином: «Завдання полягає в тому, щоб надати можливість всім без винятку виявити свої таланти й увесь свій творчий потенціал, що має на увазі можливість реалізації кожним своїх особистих планів. Ця ціль є домінуючою».

Які з основних умінь і навичок мають бути у центрі уваги для освіти XXI століття?

1) навчитися пізнавати;
2) навчитися робити;
3) навчитися жити разом;
4) навчитися жити.

Завдання 4. У наведеному нижче визначенні замість крапок поставте запропоновані у таблиці варіанти:

Компетенція – це ..... (що постають перед людиною), а компетентність – це ..... .

результати	**цілі**

Завдання 5. З наведених нижче тлумачень визначте про який термін (див. таблицю) йде мова ...

1) Це володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особистісне ставлення до неї і предмету діяльності; це здатність встановити і реалізувати зв'язок між "знаннями, уміннями та ситуацією".
2) Включає в себе сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (навичок, умінь, способів діяльності), які спрямовані по відношенню певного кола предметів і процесів, і необхідні для якісної і продуктивної діяльності по відношенню до них.

компетенція	**компетентність**

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи за темою практичного заняття. (Презентація)

Завдання 7. Голова комісії ЮНЕСКО з питань освіти Жак Делор у свій час зауважив: *«З педагога багато запитується, іноді навіть надто багато, від нього вимагають виправити недоліки інших установ, які теж займаються питаннями освіти і професійної підготовки молоді. Від нього вимагають багато, в той час як зовнішній світ у все більшій мірі проникає в школу, зокрема через засоби інформації та комунікації»*.... У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення).

Завдання 8. У наведеному нижче реченні вставте необхідні складові:

Інформаційна компетенція = ... + ... + ...

Варіанти: 1) мобільність знань; 2) хитрість; 3) гнучкість методу; 4) довіра до будь-якої інформації; 5) критичність мислення; 6) емоційність мислення.

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*).

Літературні джерела до ПЗ-6 [5, 8, 9, 12, 14, 24, 27, 40].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ОСНОВИ ВИХОВНОЇ ТА ДІАГНОСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Практичне заняття 7. Алгоритм та особливості організації діагностичної діяльності НПП у ЗВО.

Навчальне питання (проблема):

Педагогічний діагноз. Функції діагностичної діяльності науково-педагогічного працівника. Сутність та складові педагогічної оцінки. Сутність діагностичної ситуації. Етапи діаностичної діяльності НПП та ПП. Педагогічний тест.

Навчальна та виховна мета:

1. Одержання здобувачами вищої освіти додаткової інформації з теми;
2. Відпрацювання навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію);
3. Відпрацювання навичок прилюдного виступу (вміння здобувачів вищої освіти триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу);
4. Уміння здобувачів вищої освіти відповідати на питання.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Основні етапи діагностичної діяльності педагога.
2. Основні вимоги до створення педагогічного тесту?
3. Специфіка вимог до складання плану діагностичної діяльності педагога.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Діагностика. Контроль. Перевірка. Педагогічна оцінка. Відмітка. Педагогічний діагноз. Тест. Валідність тесту. Надійність тесту. Простота тесту. Діагностична ситуація. Критерій. Показник. Індикатор. Індекс. Навченість здобувача освіти. Навчаємість здобувача освіти. Мінімальний фактор у педагогічній діагностиці.

Запитання для самоконтролю.

1. Сутність поняття педагогічна діагностика.
2. Розкрити функції, зміст та види дидактичного контролю.
3. Які необхідні умови ефективної педагогічної комунікації.
4. В чому полягає сутність основного правила педагогічної комунікації в ході передачі змісту навчальної інформації?
5. В чому полягає головне завдання у діагностичній діяльності педагога?
6. В чому полягає сутність мінімального фактору з точки зору підвищення продуктивності навчально-пізнавальної діяльності здобувача освіти?
7. В чому полягає основна інформативна користь педагогічного діагнозу для педагога?
8. В чому полягає сутність діагностичної ситуації та шляхи її створення?

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про сучасні принципи та вимоги до оцінки результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти в умовах студентоцентрованого навчання». (*Презентація*).

Завдання 3. Всі переваги здобувача вищої освіти, який має більш високий показник здатності до навчання перед тим, хто має низький практично зводяться до різниці в ..... й .....

Замість крапок поставте запропоновані варіанти, що зробить вислів правильним.

Варіанти:

1) часі, що проведений в навчальній аудиторії;
2) в темпах (часу) освоєння знань, умінь, просування в навчанні;
3) приросту друзів серед однокурсників та одногрупників;
4) приросту результатів.

Завдання 4. У наведеній нижче схемі факторно-критеріальної моделі для оцінювання педагогічної характеристики «відповідальності здобувача вищої освіти» замість крапок поставте запропоновані у таблиці варіанти *показників, індикаторів, індексів*:

повнота виконання завдань
структура роботи
аналіз вітчизняних та іноземних авторів
зацікавленість темою, освітньою компонентою

Завдання 5. Розставте у лівій колонці таблиці правильну логічну послідовність етапів алгоритму діагностичної діяльності педагога. Варіанти етапів розміщенні у правій колонці.

№	Правильна послідовність етапів	Варіанти етапів
1.		**Визначення критеріїв (показників) і індикаторів діагностування об'єкта (явища).**
2.		**Кількісна і якісна обробка отриманих результатів.**
3.		**Збір інформації за допомогою діагностичних методик.**
4.		**Розроблення і формулювання педагогічного прогнозу.**
5.		**Розроблення і формулювання педагогічного діагнозу.**
6.		**Розроблення плану корегувальних заходів.**
7.		**Підбір методик для вирішення завдань діагностики**
8.		**Визначення мети й завдань діагностики.**

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи за темою практичного заняття. (Презентація)

Завдання 7. Німецький дидакт Лотар Клінгберг (1926-1999 р.р.) у свій час зауважив: *«Дидактичне проектування - це розумове передбачення педагогом процесу навчання і його результатів»....* У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення)

Завдання 8. У наведених нижче визначеннях замість крапок вставте правильний термін, про який йде мова.

1. ..... це необхідна і (або) достатня ознака, на підставі якої здійснюється оцінка (класифікація) або вибір об'єкта (педагогічного явища, проблеми і т. п.) за значенням одного показника.

2. ..... це якісна або кількісна характеристика, що вводиться з метою оцінки окремої ознаки або сукупності ознак об'єкта, що діагностується.

3. ..... це штучно створений інструмент, операційних засіб виявлення понять, що дозволяє "вхопити" конкретне педагогічне явище (проблему).

4. ..... це конкретне мірило, якісна характеристика, на відміну від *індексу* – кількісної характеристики для вимірювання того чи іншого явища або процесу.

Варіанти термінів: **індикатор, критерій, індекс, показник.**

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*)

Літературні джерела до ПЗ-7 [6, 11, 13, 17, 38, 42, 44, 46, 47, 49, 61, 64].

Практичне заняття 8. Студентське середовище та студентське самоврядування як суб'єкт опосередкованого виховного процесу.

Навчальні питання (проблеми):

Сутність і проблеми студентського самоврядування. Основні принципи та завдання органів студентського самоврядування в аспекті суб'єкта виховного процесу у ЗВО. Повноваження та обов'язки органів студентського самоврядування (далі ОСС).

Типові сфери діяльності ОСС. Організація внутрішньої роботи ОСС. Основні типові заходи у планування діяльності ОСС.

Навчальна та виховна мета:

1. Детально розглянути основні теоретичні положення щодо організації, повноважень, обов'язків та планування роботи органів студентського самоврядування у ЗВО.
2. На основі проблемного, аналітичного, особистісно-зорієнтованого, практичного підходів стимулювати мотивацію слухачів до набуття навичок та вмінь щодо підвищення ефективності впливу ОСС на якість освітнього процесу у ЗВО.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Проблеми фінансування роботи ОСС та її взаємодії з адміністрацією ЗВО.
2. Основні шляхи підвищення ефективності роботи ОСС.
3. Роль і місце ОСС в організації виховної діяльності ЗВО.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Органи студентського самоврядування. Збори ОСС. Сенат (парламент, сенат, старостат, студентський ректорат, студентські

деканати) ОСС. Фінансування ОСС. Фандрайзинг (пошук коштів для фінансування ОСС).

Запитання для самоконтролю.

1. Сутність та призначення ОСС.
2. Навести найбільш важливі повноваження та обов'язки ОСС.
3. Охарактеризувати способи за допомогою яких ОСС можуть істотно вливати на виховний процес ЗВО.
4. Охарактеризувати основні типові сфери діяльності ОСС.
5. Дати характеристику основним типовим заходам, що передбачені у плануванні діяльності ОСС.
6. Розкрити сутність та особливості ведення діловодства ОСС.
7. Розкрити сутність принципів роботи ОСС згідно Закону України «Про вищу освіту».

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*)

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про сучасні принципи існування та повноваження органів студентського самоврядування у ЗВО». (*Презентація*)

Завдання 3. Дайте позитивну **(так)** чи негативну **(ні)** відповіді на перелік запитань (див. таблицю) стосовно повноважень ОСС.

№	Твердження	Відповідь
1.	Чи повинні ОСС публічно звітувати про використання коштів та виконання кошторисів не рідше одного разу на рік	
2.	Розмір місячного членського внеску в ОСС однієї особи не може перевищувати 3 відсотка прожиткового мінімуму, встановленого законом.	
3.	Чи необхідно погоджувати із ОСС рішення щодо відрахування студентів з ЗВО та їх поновлення на навчання?	
4.	Чи беруть участь ОСС у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти?	
5.	Чи вповноважені рішення ОСС звільнити науково-педагогічного працівника із ЗВО?	
6.	Конференція студентів є правомочною за умови присутності на ній за даними письмової реєстрації більше 2/3 від її обраного складу.	

Завдання 4. У наведеній таблиці оберіть правильні з вашої точки зору «Представницькі і виконавчі органи студентського самоврядування факультету»:

№	**Варіанти відповіді**
1.	заступники голови студентської ради факультету
2.	голова студентської ради факультету
3.	секретар студентської ради факультету
4.	конференція студентів факультету
5.	представник відділу кадрів
6.	студентські ради факультетів
7.	представники НАЗЯВО
8.	представники стейкхолдерів

Завдання 5. Розставте у лівій колонці таблиці правильну логічну послідовність етапів виборчого процесу до ради студентського самоврядування КНУБА. Варіанти етапів розміщенні у правій колонці.

№	Правильна послідовність етапів	Варіанти етапів
1.		складання списків виборців
2.		проведення повторного голосування (за необхідності)
3.		виготовлення виборчих бюлетенів
4.		підрахунок голосів
5.		висування кандидатів на відповідні посади
6.		оприлюднення передвиборчих програм кандидатів
7.		оголошення про початок виборчого процесу
8.		проведення голосування
9.		розгляд заяв і скарг стосовно організації і проведення виборів
10.		формування списку кандидатів на відповідні посади
11.		здійснення передвиборчої агітації
12.		встановлення результатів виборів

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з проблематики практичного заняття. (Презентація).

Завдання 7. Відомий педагог українського походження Костянтин Ушинський (1823-1871 р.р.) у свій час зауважив: «Що

сказали б ви про архітектора, який, закладаючи нову будівлю, не зумів би відповісти вам на запитання, що він хоче будувати? Те саме повинні ви сказати й про вихователя, який не зуміє чітко й точно визначити вам мету своєї виховної діяльності...»..... У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення)

Завдання 8. Конференція студентів є правомірною за умови присутності на ній за даними письмової реєстрації. *Оберіть правильний варіант відповіді.*

1) більше 1/3 від її обраного складу.
2) більше 2/3 від її обраного складу.
3) більше 2/5 від її обраного складу.
4) більше 3/4 від її обраного складу.

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*)

Літературні джерела до ПЗ-8 [8, 20-22, 28, 31, 32, 37, 43, 55, 57, 59, 60, 68].

Практичне заняття 9. Особливості сучасного здобувача вищої освіти як об'єкта та суб'єкта виховання.

Навчальні питання (проблеми):

Процес виховання в умовах ЗВО (мета, завдання, види). Рушійні сили та історичні парадигми та концепції виховання.

Специфіка процесу виховання в умовах ЗВО. Основні напрямки виховання у ЗВО. Особистість студента як об’єкт виховання. Специфічні психолого-педагогічні особливості сучасного студентства.

Навчальна та виховна мета:

1. Узагальнити знання і навички здобувачів вищої освіти щодо особливостей планування та організації процесу виховання в умовах освітнього процесу ЗВО.

2. Формувати у здобувачів вищої освіти навички ефективного планування виховного процесу в умовах ЗВО.

Тематика для міні-рефератів, виступів, повідомлень на вибір студентів*:*

1. Пріоритетні напрямки виховання в умовах воєнного стану держави.
2. Чинники, що сприяють необхідності впровадження новітніх виховних технологій в умовах сучасного освітнього процесу ЗВО.
3. Суб'єкти формування сучасного виховного середовища у ЗВО.

Ключові слова для дискусійного обговорення:

Процес виховання. Парадигми та концепції виховання. Акселерація. Кіберсоціалізація. Рушійні сили процесу виховання. Критерії вихованості здобувача вищої освіти.

Запитання для самоконтролю.

1. В чому специфіка трудового виховання в умовах ЗВО?
2. Характеризуйте основні закономірності та принципи виховання.
3. Характеризуйте основні етапи процесу виховання в ЗВО.
4. В чому проявляються креативні якості здобувача вищої освіти?
5. В чому полягає сутність та особливості проявів творчих якостей особистості здобувача вищої освіти?
6. В чому проявляються якості здобувачів вищої освіти з наявним високим творчим потенціалом?

Практикум

Завдання 1. Обговорення основних теоретичних понять з теми. (*Термінологічний контроль*).

Завдання 2. Моделювання педагогічної ситуації «Моє уявлення про сучасні підходи до організації виховного процесу у ЗВО». (*Презентація*).

Завдання 3. Американський дитячий психолог Шеррі Постник-Гудвін визначає такі ознаки сучасної молоді: «нетерплячість; зосередженість на короткострокових цілях; залежність від Інтернету; фрагментарність образного («кліпового») мислення; швидко стають

дорослими». Чи погоджуєтесь Ви з цією точкою зору щодо сучасної молоді? Якщо ні, то запропонуйте свій варіант особливостей сучасної молоді. Надайте детальну характеристику своїм варіантам особливостей та (або) варіантам американської журналістки Ш. Постник-Гудвін.

Завдання 4. У наведеній таблиці оберіть правильну з вашої точки зору відповідь на питання «В чому полягає проблема т.з. кліпового мислення у сучасних здобувачів вищої освіти?»

№	Варіанти відповіді
1.	здобувачі вищої освіти свідомо ігнорують етапи заняття, спрямовані на «закріплення» матеріалу за допомогою його багаторазового повторення.
2.	здобувачі вищої освіти, у процесі отримання інформації, оперують фіксованими «кліпами» (образами), які не в повній мірі дають змогу логічного мислення та вибудовувати причинно-наслідкові зв’язки між явищами, процесами та подіями, не сприяє формуванню у сучасного студента цілісної картини світу.
3.	здобувачі вищої освіти не здатні утримувати увагу на будь-чому понад 15-20 хв.
4.	здобувачі вищої освіти завжди хочуть знати, наскільки точними є їхні припущення, чи правильно вони розуміють матеріал, чи роблять помилки, тому вдячні педагогу за увагу та участь.
5.	здобувачі вищої освіти готові робити все максимально ефективно, але для цього вони повинні знати, що саме вимагається від них виконати.

Завдання 5. У наведеній таблиці оберіть правильні з вашої точки зору «завдання креолізованого тексту»: Варіанти відповідей розміщенні у правій колонці.

№	**Правильна послідовність етапів**	**Варіанти етапів**
1.		Розвивати самостійність і критичне мислення.
2.		Трансформація інтересу з одного предмета на інший
3.		Розвивати креативні здібності здобувачів освіти.
4.		Не поєднувати вербальні й візуальні компоненти передачі інформації
5.		Зацікавити та спонукати здобувачів освіти до аналізу змісту проблеми.

№	Правильна послідовність етапів	Варіанти етапів
6.		Вербальний і невербальний компоненти не повинні забезпечувати цілісність і зв’язність тексту інформації
7.		Підвищити пізнавальний інтерес до предмета.
8.		Розвивати партнерські стосунки «викладач-здобувачів освіти».
9.		Розвивати навички самостійної пошукової та дослідницької діяльності здобувачів освіти.

Завдання 6. Зробіть аналіз змісту фахової статті з педагогіки вищої школи за темою практичного заняття. (Презентація)

Завдання 7. Відомий педагог українського походження Антон Макаренко (1888-1939 р.р.) у свій час зауважив: «Я став справжнім майстром тільки тоді, коли навчився говорити «Їди сюди» з 15-20 відтінками, коли навчився давати 20 нюансів на обличчі, в постаті і в голосі. І тоді я не боявся, що хтось до мене не підійде або не почує того, що треба ...». У чому, на Вашу думку, полягає сенс його думки? (Повідомлення)

Завдання 8. В якому з варіантів визначень мова йде про ***індивідуальну освітню траєкторію*** *здобувача вищої освіти?*

1) це документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

2) це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання.

3) це процес якісних змін структури самосвідомості особистості здобувача вищої освіти та її мотиваційно-потребової сфери, що відбувається під впливом і в результаті використання сучасних інформаційно-комунікаційних, цифрових і комп’ютерних технологій.

4) це підхід до навчання, що передбачає інноваційні методи навчання, які спрямовані на сприяння ученню через взаємодію.

Завдання 9. Конкурс на кращий індивідуальний проєкт за проблематикою практичного заняття (проєкт у вигляді доповіді (*Презентація*)). Тема проєкту обов'язково має включати проблематику практичного заняття. Алгоритм підготовки та презентації індивідуального проєкту див. у Додатку.

Завдання 10. Скласти термінологічний словник з теми практичного заняття. (*Словник*).

Літературні джерела до ПЗ-8 [4, 7, 8, 9, 16, 20-23, 25, 26, 29, 30, 32, 39, 41, 45, 48, 51, 52, 63, 65, 66].

ПІДГОТОВКА І ЗАХИСТ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Навчальна та виховна мета:

1. Удосконалення навичок і вмінь у здобувачів освітнього рівня магістр у педагогічному монолозі, дискусії, спілкуванні, ораторському мистецтві, аргументованості і переконливості доведення власної педагогічної думки.

2. Формування у здобувачів освітнього рівня магістр необхідного рівня педагогічної техніки, спілкування, а також формування достатнього рівня педагогічної культури.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій здобувачів освітнього рівня магістр з проблематики освітньої компоненти «Педагогіка вищої школи» у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТІВ)

Вимоги до змісту реферату

Під час аналізу змісту реферату кафедра звертає увагу на використання автором нових досягнень науки, передового інноваційного педагогічного досвіду, переконливість і достовірність поданих фактів, обґрунтованість висновків і узагальнень, коректність використання наукової літератури (не старше 5 років на момент захисту індивідуальної роботи), науково-практичну цінність роботи. Хоча розробка індивідуальної роботи не передбачає результату, який є вкладом в науку, проте нові дані, факти, думки, новації, інновації, своєрідна їх інтерпретація і несхожа на попередні систематизація повинні в роботі бути.

При виконанні індивідуальної роботи необхідно обґрунтувати актуальність, викласти історію питання, інтерпретувати дані досліджень, які проводились вченими (або особисто автором), проаналізувати літературні джерела. Іноді при розробці теми штучно “притягують” такий матеріал, який має другорядне значення або і зовсім не потрібен для даної конкретної роботи. Матеріал слід висвітлювати ґрунтовно, логічно, але уникати зайвих відступів, дрібних, не характерних фактів.

Робота повинна завершитися чіткими і конкретними висновками. При цьому потрібно звертати увагу на оформлення роботи згідно з Держстандартом її грамотність, правильний запис використаної літератури, цитат і посилань на джерела. Робота над індивідуальною роботою здійснюється під керівництвом науково-педагогічного працівника кафедри.

Вибір теми і складання плану реферату

Першим, дуже відповідальним кроком є вибір здобувачами освіти теми індивідуальної роботи, яка повинна відповідати сучасному стану розвитку педагогічної та психологічної теорії та практики, відповідати програмі освітньої компоненти, потребам освітнього процесу у ЗВО. Кафедра пропонує здобувачами освіти тематику індивідуальних робіт. Слід виходити також з того, що

здобувачі освіти повинні дати згоду на розробку запропонованої їм теми. Старости груп складають списки, де вказують: номер групи, прізвище та ініціали здобувача освіти, назву теми і подають їх на кафедру. Здобувач освіти може просити дозволу на власну тему, яка викликає в нього інтерес. Недоцільно вибирати теми, які добре і всебічно висвітлені в літературних джерелах. Їх важко доповнити новими думками, фактами. В цьому випадку виклад змісту роботи може звестися до звичайного копіювання (компіляції), що є порушенням *політики академічної доброчесності.*

Нова, маловивчена тема відкриває більше можливостей для прояву самостійності і виявлення творчих здібностей здобувача освіти. Після вибору і схвалення теми індивідуальної роботи здобувач освіти розробляє графік її виконання. Він передбачає такі етапи:

1. вибір теми реферату, з'ясування ступеня її досліджування в науковій літературі;
2. підбір літератури, складання бібліографічного списку;
3. вивчення літератури та інших джерел;
4. написання роботи;
5. подання роботи викладачеві;
6. захист реферату.

Після ознайомлення із загальною і спеціальною літературою складається попередній варіант плану роботи. По ходу накопичення матеріалу та його систематизації план удосконалюється й корегується. Після завершення підготовчої роботи складається його остаточний варіант.

Після складання графіка, вивчення літературних та інших джерел рекомендується розробити план роботи, який може обговорюватися із викладачем.

Форма плану може бути різною. Як правило, він включає *вступ, основну частину, висновки і список використаної літератури*. Можна вмістити також і додатки.

У *вступі* розкриваються актуальність і важливість теми, висвітлюються вихідні методологічні положення, які визначають підхід до теми, дається історіографія і характеристика джерел для того, щоб виявити ступінь дослідження теми, аспекти, які потребують вивчення.

Вступ дає загальне уявлення про роботу й має містити такі основні моменти:

1) обґрунтування теми;
2) актуальність обраної теми, ступінь її досліджування;
3) визначення мети, об'єкту, предмету, методів досліження, які автор застосовував в ході підготовки змісту, завдань роботи, виділення кола питань, які слід розглянути для найповнішого розкриття теми;
4) стислий огляд літератури та інших джерел (не старше 5 років).

Як показує практика у здобувачів освіти є певні труднощі щодо визначення об'єкта та предмета дослідження в індивідуальній роботі. *Об'єктом дослідження* в педагогіці є певний процес, певне педагогічне явище, яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке спрямована увага дослідника або це той педагогічний простір, та область, в рамках якої і знаходиться (містить) те, що вивчатиметься.

Якщо темою нашої індивідуальної роботи є, для прикладу *«Дуальна освіта в історії розвитку професійно-технічної освіти в України з 1991 року», то в*иходячи з цього, об'єктом педагогічного дослідження за темою «Дуальна освіта в історії розвитку професійно-технічної освіти в України з 1991 року» є *розвиток професійно-технічної освіти України після здобуття незалежност*і.,

Предмет дослідження – це та сторона, той аспект, та точка зору, «проекція», з якої дослідник пізнає цілісний об'єкт, виділяючи при цьому головні, найбільш істотні (з точки зору дослідника) ознаки об'єкта.

Як правило, предмет в більшій мірі відповідає темі дослідження, але він не повторює, а конкретизує і розкриває тему. Отже, предметом дослідження теми *«Дуальна освіта в історії розвитку професійно-технічної освіти в України з 1991 року»* може бути *теоретичні ідеї і досвід впровадження дуальної освіти в історії розвитку професійно-технічної освіти України XXI ст.*

Мета педагогічного дослідження – це обґрунтоване уявлення про загальні кінцеві або проміжні результати наукового пошуку. Для прикладу у роботі з теми *«Формування інноваційної моделі початкової професійної освіти в регіоні»* метою може бути: *розробити теоретичні принципи і методичні основи формування*

інноваційної моделі початкової професійної освіти в регіоні, адекватної новим соціально-економічним умовам.

Завдання педагогічного аналізу мають відповідати меті дослідження, розкривати суть теми і знаходити своє тлумачення у висновках, що фіксують і узагальнюють результати їх виконання.

Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з них логічно випливало з попереднього.

Наприклад, мета дослідження «Педагогічні ідеї і просвітницька діяльність В. А. Євтушевського (1836-1888 рр.)» полягає у *«виявленні й систематизації педагогічних ідей та узагальненні досвіду просвітницької діяльності В. Євтушевського, у здійсненні їх актуалізації в сучасних умовах»,* відповідно до неї дослідником визначено такі завдання:

1. Схарактеризувати місце й роль В. А. Євтушевського в історії вітчизняної педагогічної думки другої половини XIX століття, з'ясувати соціально-педагогічні передумови та основні чинники становлення та розвитку його педагогічних ідей і просвітницької діяльності.

2. Обґрунтувати процес розвитку педагогічних ідей і просвітницької діяльності В. А. Євтушевського та визначити його основні етапи.

3. Узагальнити досвід просвітницької діяльності В. А. Євтушевського й визначити основні її напрями.

4. Виявити й систематизувати педагогічні ідеї В. А. Євтушевського.

5. Здійснити актуалізацію педагогічних ідей і досвіду просвітницької діяльності В. А. Євтушевського в умовах оновлення національної системи освіти.

Слід звернути уваги на те, що завдання індивідуальної роботи повинні корелювати із її змістом.

Основна частина роботи присвячується розгортанню центральної ідеї і розв'язанню означених у виступі завдань.

Змістом реферату можуть бути:

– аналіз актуальних проблем педагогіки вищої школи за спеціальністю (інформатика, машинобудування, зварювання та інші);

– аналіз і характеристика існуючих проблем у педагогіці вищої школи;

– аналіз комплексу науково-методичних проблем та явищ теорії та практики педагогіки вищої школи.

Основна частина роботи складається з двох-чотирьох параграфів, які можна розподілити на підрозділи (параграф має включати не менше 2-х підрозділів). Кожний параграф має висвітлювати самостійне питання поставленої проблеми, підрозділ — окрему частину цього питання. Надзвичайно важливим є збереження логічного зв'язку між параграфами (підрозділами в параграфі) і послідовність переходу від одного параграфу до іншого. Зміст параграфів і підрозділів має відповідати їхній назві, закінчуватися стислими висновками.

Робота завершується *загальними висновками*. Вони мають бути чіткими, місткими й короткими за формою. Нових фактичних даних, теоретичних положень у цій частині подавати не слід, доречно підкреслити перспективу розвитку проблеми в освітній практиці, а також запропонувати власні практичні рекомендації. Висновки констатують ступінь реалізації мети і завдань, які були визначені у вступі, а також теоретичну цінність виконаної роботи.

Оформлення роботи

Приблизний обсяг індивідуальної роботи не менше як 20 сторінок тексту комп'ютерного друку.

Стандартний лист, набраний на комп'ютері, має до 30 рядків, надрукованих через 1,5 інтервали на одному боці (розмір шрифту 14 пунктів). Довжина кожного рядка – 62-66 знаків, новий абзац починається з відступу не менше 15 мм. Лист має такі поля: верхній – не менше 20 мм, нижній – 20 мм, правий – 15 мм, лівий – 25 мм.

Вписувати в текст окремі іншомовні слова, формули чи умовні позначення можна пастою, чорнилом лише чорного кольору.

Друкарські помилки, описки, які виявилися після написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням коректором і нанесенням правильного тексту. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини роботи поділяють на параграфи та підрозділи.

Параграф не слід починати з нової сторінки. Заголовки структурних частин реферату, а саме **«Зміст», «Вступ», «Основна частина»** «**Список використаних джерел**», **«Додатки»** (за необхідністю)**,** друкуються з нової сторінки, з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом.

Заголовки параграфів і підрозділів друкуються маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацу, крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком та текстом має становити 2 інтервали.

Не допускається розміщення назви параграфу або підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому нижньому куті без крапки. Титульний аркуш вважається за першу сторінку, але нумерація на ньому не проставляється. Наступні сторінки нумерують починаючи з другої.

Номер параграфу позначають арабською цифрою з крапкою, а після цього у цьому ж рядку друкують його назву.

Підрозділи нумеруються в межах розділу: «1.,1, 1.2, тощо.», тобто перший та другий підрозділ першого параграфу, причому крапка проставляється і між цифрами і після останньої, а далі в тому ж рядку подається назва підрозділу.

Робота відкривається титульним листом, на якому послідовно вказується: назва університету, факультету, кафедра, тема роботи, прізвище, ім’я, по батькові студента, спеціальність, номер навчальної групи, посада, вчений ступінь і вчене звання викладача, місто і рік написання роботи.

За титульним листом розміщується зміст роботи, в якому послідовно вказується вступ (без номера), назви параграфів і підрозділів (з відповідною нумерацією), висновки (без номера), список використаних джерел (без номера), додатки (без номера). Навпроти кожного елементу змісту зазначаються номери сторінок його розташування у змісті реферату.

Важливу інформаційну роль у тексті роботи відіграє *бібліографічний апарат* — посилання на джерела й літературу, а також список джерел.

Кожне висловлювання, положення, статистичний матеріал, які цитуються, слід обов’язково підтвердити посиланням на джерела.

Для того, щоб грамотно оформити посилання, студентам необхідно дотримуватися таких положень.

При написанні реферату посилання на джерела дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися бажано на останні видання публікацій.

Посилання в тексті реферату на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-6]...».

Коли в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад: цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [6, с. 84]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Руденко М. В., Красильник Ю. С., Корчова Г. Л. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. – Київ : КНУБА, 2022. – 296 с.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв т.ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
(Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015)

Книги одного автора

Вагіна О. М. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.

Книги двох або трьох авторів

Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с.

Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у педагогіці : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

Книги чотирьох і більше авторів

Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.

Педагогіка : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.

Книги під назвою

Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. : М. М. Розумного, М. Т. Степика. Київ : Нац. ін-т стратегічних дослідж., 2012. 384 с.

Багатотомні видання

Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.

Автореферати дисертацій

Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

Дисертації

Вініченко О. М. Система педагогічного контролю : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

Законодавчі та нормативні документи

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22

Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.05.2022).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. С. 136.

Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. *Баланс-бюджет*. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.

Частина видання

Алексєєв В. М. Навчальний процес. *Теоретичні засади педагогіки* : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Засоби навчання. *Актуальні проблеми освіти в Україні та світі* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

Автор(и) та редактор(и)/ упорядники

Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.

Електронні ресурси

Книги

Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Освітня інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.05. 2024).

Законодавчі документи

Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: ttp://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 10.05.2024).

Періодичні видання

Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток освіти в Україні. *Ефективна освіта*. 2022. № 10. URL: ttp://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s= ua&z=2525 (дата звернення: 12.05.2024).

Сторінки з веб-сайтів

Що таке педагогічна інновація? освіта : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.05.2024).

Процедура захисту реферату включає:

– доповідь здобувача освітнього рівня магістр про об’єкт, предмет, завдання, методи дослідження змісту роботи, висновки;

– запитання до автора;

– відповіді здобувача освітнього рівня магістр на запитання, керівна участь в обговоренні (дискусії);

– прикінцеве слово доповідача;

– педагогічна оцінка реферату науково-педагогічним працівником.

– Доповідь слід підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання:

– обґрунтування актуальності теми дослідження;

– мета, завдання, об'єкт, предмет та завдання дослідження;

– що і якими методами це вдалося встановити, виявити, довести.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження викладача. Доповідь не повинна перевищувати за часом 10 хвилин.

Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентації із використанням мультимедійних засобів або іншими демонстраційними або ілюстраційними засобами.

Під час захисту роботи здобувача освітнього рівня магістр зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження викладача, інших здобувачів освіти, що беруть участь в обговоренні (дискусії).

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

Теми рефератів (здобувач має право запропонувати власну тему реферату таобов’язково узгодити її з викладачем):

1. Особливості викладання освітніх компонентів для майбутніх інженерів-педагогів для ЗП(ПТ)О.
2. Проблема формування змісту вищої освіти для майбутніх викладачів Інформатики для ЗП(ПТ)О.
3. Педагогічна спадщина вчених КНУБА в галузі Інформаційних технологій.
4. Методика викладання освітніх компонентів педагогічного характеру у закладах вищої освіти в умовах Болонського процесу.
5. Проблема формування змісту вищої освіти спеціальності «Професійна освіта. Цифрові технології».
6. Сучасні тенденції та напрями розвитку системи вищої освіті України в умовахглобалізації.
7. Зародження та основні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в Україні (XVII -початок XX ст.).

8. Система вищої освіти України в період між першою і другою світовими війнами.

9. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в індустріально розвинених країнах.

10. Проблема підвищення якості вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні.

11. Характеристика сучасної студентської молоді як об'єкта і суб'єкта освіти і виховання.

12. Навчальні заклади нового типу: пошуки і рішення в умовах воєнного стану.

13.Роль українських педагогів-просвітителів у вихованні національної самосвідомості.

14. Розвиток системи вищої освіти в Україні в умовах існуючих і майбутніх викликів.

15. Особливості викладання освітніх компонентів технічного циклу зі спеціальності «Професійна освіта. Цифрові технології».

16. Педагогічна спадщина вчених КНУБА в галузі інформаційних технологій.

17. Перспективи впровадження штучного інтелекту в освітній процес ЗП(ПТ)О.

18. Перспективи розвитку вищої педагогічної освіти в Україні в рамках стратегії на євроінтеграцію.

19. Штучний інтелект в професійній освіті: переваги та недоліки.

20. Проблема якості підготовки фахівця у ЗВО технічного профілю.

21. Безперервна (LLL, LWL, LDL) освіта як соціально-педагогічна проблема.

22. Сучасні методи навчання у ЗВО: функції методів і критерії їх вибору.

23. Проблема стандартів в освіті: стан та шляхи їх вирішення.

24. Проблема підвищення якості вищої освіти в умовах закладів вищої освіти..

25. Здобувач вищої освіти як об'єкт і суб'єкт виховання в умовах освітнього середовища ЗВО.

26. Педагогіка і освіта в Україні напередодні 1917 року.

27. Роль українських педагогів-просвітителів у вихованні національної самосвідомості учнів.

28. Розвиток системи вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

29. Система вищої освіти України в період між першою і другою світовими війнами.

30. Учення як пізнавальна діяльність здобувачів освіти: зміст і технологія.

31. Сучасні тенденції та напрями розвитку системи вищої освіті України в умовах глобалізації та євроінтеграції

32. Зміст вищої освіти, шляхи та способи його постійного оновлення.

33. Дидактичні засоби навчання здобувачів освіти як майбутніх будівельників у вищій школі.

34. Формування навчальної діяльності здобувачів освіти.

35. Теорія поетапного (планомірного) формування розумових дій і понять як приклад послідовного втілення діяльнісного підходу до навчання.

36. Сутнісні характеристика викладання як діяльності для технічних навчальних дисциплін.

37. Діяльність викладача і здобувача вищої освіти у різних видах діяльності.

38. Психолого-педагогічні основи формування професійної спрямованості особистості здобувачів освіти ЗВО технічного профілю.

39. Розвиток творчого мислення здобувачів освіти у процесі навчання.

40. Організаційні форми навчання у ЗВО технічного профілю: історія та сучасність.

41. Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі.

42. Педагогічні засади організації семінарських і практичних занять у вищій школі.

43. Психолого-педагогічні передумови підвищення ефективності семінарських і практичних занять в ЗВО технічного профілю.

44. Навчально-дослідна і науково-дослідна робота здобувача освітньо-наукового рівня магістр.

45. Педагогічні умови ефективності науково-дослідної роботи здобувачів освіти та тенденції її розвитку.

46. Самостійна робота здобувачів освіти: сутність і зміст та організація.

47. Контроль в системі вищої освіти: функції, види, форми та методи.

48. Рейтингова система контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів.

49. Проектування процесу навчання здобувачів освіти у ЗВО.

50. Залежність результативності процесу навчання від умов його функціонування.

51. Склад і структура науково обґрунтованого навчання здобувачів освіти у ЗВО.

52. Педагогічні засади організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

53. Методи і процедура організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Примітка. Здобувач освітнього рівня магістр може виконувати індивідуальну роботу на самостійно обрану тему, яку він має попередньо узгодити із викладачем навчальної дисципліни не пізніше ніж за місяць до її захисту.

Індивідуальне завдання підлягає захисту здобувачем вищої освіти на практичних заняттях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алан і Барбара Піз. Мова рухів тіла. – Київ: Країна Мрій, 2015. – 416 с.
2. Амонашвілі Ш.О. Мистецтво родинного виховання [Текст] : пед. есе : / Шалва Амонашвілі. – Харків : Школа, 2017. – 398 с.
3. Бондаренко Н.П. Якість освіти як цільовий орієнтир ефективності освітнього середовища. // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VII Міжнародної конференції, 14 листопада 2024 року. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2025. – С. 47-49.[Електронний ресурс] : URL : https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-materialiv_7_mizhnarodnoyi-konferentsiyi-knuba-14.11.2024.pdf.
4. Бушуєв С., Корчова Г., Красильник Ю., Руденко М., Козир Б. Розвиток кліпового мислення здобувачів вищої освіти в інформаційному оточенні. // Інформаційні технології і засоби навчання, 2024. – Том 99, № 1. – С 76–94. [Електронний ресурс] : URL: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/5376
5. Відділ моніторингу якості освіти КНУБА. [Електронний ресурс] : URL : http://www.knuba.edu.ua/?page_id=15314].
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. –376 с.
7. Євтушенко Г.В., Бабошко А.І., Бушля Д.І. Імідж сучасного викладача: сутність та особливості формування. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2016. – Вип. №11. – С. 630 – 634
8. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] : URL : http www. http://osvita.ua/legislation/law/2235/.
9. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] : URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text].
10. Канівець Т. М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник] / Т. М. – Канівець. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., – 2012. – 102 с.
11. Карен Фокс. Маркетинг у сфері вищої освіти: досвід США / Університетська освіта. №2. 2012. – С. 8-12. [Електронний ресурс] : URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/4938/8%20-%2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
12. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.

13. Кремень В.Г. Розвиток освіти України в контексті загально цивілізаційних змін / Кремень В.Г. [Електронний ресурс] : URL: http://www. apsu.org.ua/index2.html.
14. Криштанович М. Методи дистанційного навчання при викладанні правових дисциплін. [Електронний ресурс] : URL: http://journals.uran.ua/index.php/2308-4855/article/view/204649/204525.
15. Лунячек В.Е. Формування креативного мислення студентів у процесі професійного навчання / «Проблеми інженерно-педагогічної освіти», 2018, № 61 Методика навчання. 2018 С. 112. [Електронний ресурс] : URL: https://doi.org/10.32820/2074-8922-2018-61-112-120.
16. Лутченко Л. І., Пасічник Н. О. Основи педагогічного оцінювання: Навчально-методичний посібник / Л. І. Лутченко, Н. О. Пасічник. – Кіровоград: Лисенко В.Ф, 2012. – 72 с.
17. Ляхоцька Лариса. Дистанційна технологія навчання в післядипломній педагогічній освіті: навч. посібник / Л. Л. Ляхоцька; НАПН України, ДВНЗ «Ун-тет менедж. освіти», АНВО України. – К., 2018. – 288 с.
18. Мазур М. П., Яновський М. Л. Віртуальні інтерактивні навчальні засоби – майбутнє дистанційного навчання для інженерних напрямів // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – 2013. – №1 (46). – С. 280–285.
19. Руденко М. В., Красильник Ю. С., Корчова Г. Л. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. – Київ : КНУБА, 2022. – 296 с.
20. Красильник Ю. С., Корчова Г. Л., Руденко М. В. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання : навч. посіб. – Київ : КНУБА, 2021. – 156 с.
21. Методика професійної освіти: навчальний посібник / Д. О. Чернишев, К. І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю. С. Красильник, М. В. Руденко. – Київ : ЦП «Компринт», 2024. – 224 с.
22. Мірошникова Аліна. Яким буде наступне покоління дітей: [Електронний ресурс] : URL: https://osvitoria.media/opinions/yakym-bude-nastupne-pokolinnya-ditej
23. Мірошніченко Д. А. Імідж як складова корпоративної культури сучасного вищого навчального закладу / Д. А. Мірошніченко, А. М. Зленко, О. Д. Ісайкіна // Економічний вісник університету. – 2017. – Вип. 34(1). – С. 7-15. [Електронний ресурс] : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2017_34%281%29__3
24. Мічіо Кайку. Фізика майбутнього / Переклала з англ. Анжела Кам'янець. – Львів: Літопис, 2013. – 432 с.

25. Моляко В.О. Психологічна готовність до творчої праці / В.О. Моляко. – Київ: Знання, 1989. – 48 с.

26. Найкращі іноземні заклади вищої освіти зможуть відкрити філії в Україні – рішення уряду/опубліковано 12 квітня 2021 року. [Електронний ресурс] :URL: https://mon.gov.ua/ua/news/najkrashi-inozemni-zakladi-vishoyi-osviti-zmozhut-vidkriti-filiyi-v-ukrayini-rishennya-uryadu.

27. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 листопада 2007 р. № 1010 «Про затвердження Примірного положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України». – [Електронний ресурс] : URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1010290-07#Text.

28. Олексенко В. Формування професійного іміджу сучасного вчителя / В. Олексенко // Проблеми освіти. – 2015. – Вип. 84. – С. 258 –263

29. Особистість учителя у висловлюваннях представників вітчизняної та зарубіжної педагогіки, діячів науки, культури // Педагогіка : Хрестоматія / уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. Знання-Прес, 2008. – С.14-31

30. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. : URL: https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/dca98cbd-487b-43eb-86ef-d5c4634bf16c/content.

31. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н. Курлянд. Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

32. Красильник Ю. С., Корчова Г. Л., Руденко М. В. Педагогіка : навч. посіб. – Київ : КНУБА, 2020. – 152 с.

33. Педагогічна майстерність /За ред. І.А.Зязюна. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.

34. Петро Сікорський, Ігор Колодій. [Електронний ресурс] : Закономірності освітнього процесу та їх урахування під час моделювання навчальних технологій / ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ, № 2. 2021. С. 66-76.

35. Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України від 25 квітня 2013 року № 466 (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН № 660 від 01 червня 2013 р. та № 761 від 14 липня 2015 р. [Електронний ресурс] : – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text).

36. Положення про організацію навчального процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури: наказ ректора від 7 травня 2019 р. № 217. – [Електронний ресурс] : URL : http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-організацію-навчального-процесу.pdf.

37. Положення про студентське самоврядування КНУБА [Електронний ресурс] : URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Положення-про-студенське-самоврядувуння.pdf.

38. Приходько В.В., Вікторов В.Г. Педагогічний контроль у вищій школі: Навчальний посібник / Заг. ред. і передмова В.В. Приходько. – Д.: Національний гірничий університет, 2009. – 150 с.

39. Робінсон К. Освіта проти таланту. Сила творчості / К. Робінсон; Пер. з англ. Г. Лелів. – Львів : Літопис, 2017. – 256 с.

40. Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: Наукове видання / За матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – Київ: Видавництво, 2011. – 162 с.

41. Руденко М. В., Мороз І. М. Комунікативні процеси у педагогічній діяльності. Креативні технології навчання : навч. посіб. – Київ : КНУБА, 2016. – 204 с.

42. Руденко М. В., Ніколаєнко С. В., Мороз І. М. Методика професійного навчання. Дидактичне проєктування : навч. посіб. – Київ : КНУБА, 2016. – 132 с.

43. Руденко М. В., Калениченко Р. А., Капосльоз Г. В., Корчова Г. Л. Основи професійної освіти : підручник. – Київ : КНУБА, 2018. – 613 с.

44. Руденко М.В. Педагогічна діагностика: – Навчально-методичний посібник. – К.: НАОУ, 2006. – 144 с.

45. Селіверстов С. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. – 1997. – № 10. – С. 135-140

46. Сергієнко В.П., Кухар Л.О. Конструювання тестів. Курс лекцій : навчальний посібник. – Луцьк : Волиньполі-граф, 2010. – 182 с.

47. Сергієнко В.П., Малежик М.П., Сіткар Т.В. Комп'ютерні технології в тестуванні : навч. посібник. – Луцьк : Волиньполіграф, 2012. – 290 с.

48. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. – Київ: Міленіум, 2006. – 344 с.

49. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», – 2015. – 196 с.

50. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р.[Електронний ресурс] : URL : https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286-.

51. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / Вибрані твори: – В 5 т. – Т. 1. – К.: Рад. шк., 1976. – 653 с.

52. Сходинки до педагогічної майстерності : словник з курсу «Основи педагогічної майстерності» / уклад. : Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович. – Старобільськ, 2015. – 136 с.

53. Теорія і методика професійної освіти : колективна монографія / Редакційна колегія: С. В. Грищенко, О. О. Лілік, І. В. Вужина, Н. Н. Завидівська, О. І. Завидівська. – Чернігів : Десна Поліграф, 2023. – Вип.1. – 288 с.

54. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір. Актуальні питання гуманітарних наук. 2015. – Вип. 11. – С. 303 -309. [Електронний ресурс] : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_45.

55. Трибулькевич К. Г. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України (1917-2010 рр.): монографія / К. Г. Трибулькевич. – Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2016. – 454 с.

56. Троцко А. В. Професійне самовдосконалення викладачів в умовах упровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти / А. В. Троцко, Л. С. Рибалко, О. Г. Кіріленко, Г. О. Труш // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. Т. 72. № 4. – С. 258–272.

57. Цюра С. Громадянські цінності сучасної студентської молоді : синергетичний підхід / С. Цюра // Вісник Львівського університету. – Серія педагогічна. – Випуск 21. Ч. 1. – Львів, 2006. – С. 57–65.

58. Цюцюра М. І. Інформаційні технології оцінювання знань студентів при дистанційному навчанні на основі хмарних технологій / М. І. Цюцюра, М. Б. Кулеба, В. В. Гоц, Т. О. Лященко // Управління розвитком складних систем. 2019. – Вип. 38. – С. 111–116. [Електронний ресурс] : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2019_38_19.

59. Чугаєвська Л. В. Створення та діяльність українських студентських організацій в еміграції (1920–1939 рр.) : дис. канд. іст. наук : 07.00.01 / Чугаєвська Л. В. – К., 2008. – 204 с.

60. Шеїна Л. О. Студентське самоврядування як засіб соціалізації молоді : дис. канд. пед. наук : 13.00.05 / Лариса Олександрівна Шеїна. – Луганськ, 2010. – 227 с.

61. Ягупов В.В. Педагогіка. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

62. Ярошенко Т. О. Дистанційне навчання в системі вищої освіти: сучасні тенденції / Т. О. Ярошенко // Інженерні та освітні технології. 2019. – Т. 7, № 4. – С. 8–21. [Електронний ресурс] : URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16869.

63. Chernyshev D.O., Maksymiuk Yu.V., Krasylnyk Yu.S., Korchova H.L., Rudenko M.V. Peculiarities of technique of teaching technical disciplines in the institution of higher education of the building profile. // Опір матеріалів і теорія споруд. – К. : НУБА, 2022. – Вип. 108. – С. 35-62. [Електронний ресурс] : URL: http://omtc.knuba.edu.ua/article/view/258812.

64. Ingenkamp Karlheinz. Lehrbuch der pädagogischen Diagnostik. Verlagsort: Weinheim; Basel. Verlag: Beltz. Jahr, 1997. 301 p.

65. Karen MacGregor. New book: Teaching and learning in the age of generative AI: [Електронний ресурс] URL : https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20250506110641 7600.

66. Posnick-Goodwin S. Meet generation Z. [Електронний ресурс] : URL: https://www.cta.org/en/ProfessionalDevelopment/Publications/2010/02/Ed ucator-Feb-10/Meet-Generation-Z.aspx.

67. Raja S., Jebadurai D., Lavrik I., Rudenko M., Kalenychenko R., Reznik N. Impact of Artificial Intelligence in Students' Learning Life. // AI in Business: Opportunities and Limitations. Studies in Systems, Decision and Control, vol 516. – 2024. – P 3-17. – Springer, Cham. [Електронний ресурс] : URL:https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-49544-1_1.

68. Urszula Kempińska, Mykola Rudenko. 'Hook – up' in the sexual culture of Polish and Ukrainian students – a communique of research. - International Journal of Pedagogy Innovation and New Technologies. - ISSN: 2392-0092, Vol. 5, No. 1, 2018. - pp. 50-57. [Електронний ресурс]. URL: https://ijpint.com/resources/html/article/details?id=175638.

Інформаційні ресурси віддаленого доступу

1. https://mon.gov.ua/ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. http://naps.gov.ua/ – сайт Національної академії педагогічних наук України.
3. https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua/ – сайт Інституту модернізації змісту освіти.
4. http://iea.gov.ua/ – сайт Інституту освітньої аналітики.
5. http://pedpresa.ua/ – освітній портал Педагогічна преса.
6. http://www.nbuv.gov.ua/ – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
7. http://dnpb.gov.ua/ua/history/ – сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.
8. http://library.knuba.edu.ua/ – сайт бібліотеки КНУБА.
9. http://org2.knuba.edu.ua/my/index.php – освітній сайт КНУБА.
10. https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1134 – сторінка електронного навчально-методичного комплексу освітньої компоненти «Педагогіка вищої школи» на освітньому сайті КНУБА.

Додаток

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ПРОЄКТА

Розподіл ролей:

«Креатор» – доповідає тему, мету, завдання проєкту, результати дослідження та висновки; відрекомендовує опонента та рецензента. На виступ відводиться до 8 хвилин.

«Опонент» – оцінює виступ та рівень досягнення мети проєкту, ставить запитання автору, висловлюється з приводу певного положення виступу з критичних позицій.

«Рецензент» – оцінює якість виконання завдань автором та опонентом. Судження рецензента повинні бути неупередженими.

«Аудиторія» – присутні мають змогу поставити запитання авторові проєкту.

«Оцінювання» – опонент та рецензент оцінюють досягнення автором мети та завдань проєкту, дає оцінку рівня успішності проєкту.

«Викладач» – оцінює виконання проєкту.

«Модератор» – узагальнює оцінку проєкту та здійснює рейтинг.

«Рефлексія» – виступ креатора, опонента та рецензента щодо аналізу рівня досягнення ними результатів виконання завдань (що вдалося? що не вдалося? чому так сталося? можливості удосконалення.

Навчально-методичне видання

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Методичні вказівки до вивчення освітньої компоненти
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А5 «Професійна освіта»

Укладач **РУДЕНКО** Микола Васильович

Комп’ютерне верстання М.В. Руденко

Підписано до друку 29.05.2025 р. Зам. № 580.
Формат 60х84 1/16. Папір офсетний. Друк – цифровий.
Наклад 50 прим. Ум. друк. арк. 4,8.
рук ЦП «КОМПРИНТ». Свідоцтво ДК №4131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Васильківська, 32
067-209-54-30, 097-533-18-07
email: komprint@ukr.net